

۱۲۵۲۹۱۳

فرهنگ لغات دخیل

فرهنگ لغات دخیل د زبان ترکی آذربایجانی
آذربایجان ادبی دیلنه اوچون منشاءلی سؤزلر

حسن اوموداوغلو

سرشناسه	: اوموداوغلو، حسن
عنوان و نام پدیدآور	: فرهنگ لغات دخیل : فرهنگ لغات دخیل در زبان ترکی آذربایجانی : آذربایجان ادبی دلینده اورپا
مشخصات نشر	: منشأءلی سوزلر/ حسن اوموداوغلو .
منشأءات ظاهری	: تهران : ریوا ، ۱۳۹۲ .
شابک	: ۲۴۲ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۳۳-۰-۶-۳
عنوان دیگر	: فبیا
عنوان دیگر	: فرهنگ لغات دخیل در زبان ترکی آذربایجانی.
موضوع	: آذربایجان ادبی دلینده اورپا منشأءلی سوزلر.
موضوع	: زبان ترکی آذربایجانی -- واژه‌ها و ترکیبات خارجی
رده بندی کنگره	: زبان ترکی آذربایجانی -- اصطلاح‌ها و تعبیرها
رده بندی دیویی	: ۱۳۹۲ الف۸۳/۲۱۳PL
شماره کتابشناختی	: ۲۹۲
	: ۳۳۸۹۶۶۸

فرهنگ لغات دخیل

فرهنگ لغات دخیل و ثقیل در زبان ترکی آذربایجانی
(فارسی، عرب، اروپا سوزلری، تورکجه قارشیلیقلاری و مترادف‌ها)

حسن اوموداوغلو

ناشر: ریوا

حاضیرلایان: سعید موغانلی

گرافیکست: حامد قلی‌نسب

چاپ پردیس دانش

چاپ اول ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۳۳-۰-۶-۳

قطع: رقعی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

Öz türkçe sözlük

اوز تورکجه سۆزلوک

(فارسی، عربی، اروپا سۆزلرینین، تورکجه قارشیلیقلاری و مترادفلاری)

الینیزده کی اثر، تورکیه لی عالیم لر طرفیندن «یئنی یارانمیش تورکجه سۆزلر» [لغات فرهنگستان] سۆزلوک لری اساسیندا حاضیرلانمیش بیر آدی چکان اثرلر، تورکجه ده ایشله نین عرب، فارس، اروپا منشالی سۆزلره قارشیلیقلی سۆزلری سببی، بک آماجی یازلمیشدیر. تاسفله، همین اثرلر ده چوخ سهولره یول وئریلمیشدیر. فیکریمیزجه، تورکجه عالیم لر لئکسیکولوژی و اتیمولوژی ده سانباللی تدقیق اپارمامیشلار. بو عالیم لرین بیر سیراسی، تمیز تورک منشالی سۆزلریمیزین بیر چوخونو دا یاد دیلره باغیشلاماقدان چوخ الی آچیق اولموشلار. لېروفسور حسن رن «عصمت زکی ایوب اوغلو» نظرده توتولور. تورکیه دیلچی لری، عمومیتله اروپا عالیم لرینی «تداتلر» آوروپا سۆزلریندن کالکا [حرفی ترجمه] یولو ایله یئنی تئرمین لر [اوز تورکجه سۆزلر] یاراتمیشلار. ایلار گویا بیلیم لر کی، اورپا دیل لرینین اکثر حصه سی هند-اروپا منشالی دیر. همین دیل لر، قورولمیش چورک دیل لریندن فرق لنینر. بو دیل لرده دانیشان انسانلارین دوشونجه طرز ی ده تورک خالقلاری ایله تامامیله فرق لینه ائله بونا گۆره ده، او دیل لرین دوشونجه سی اساسیندا تورکجه سۆزلر یاراتماق دوغرو-دوزگون اولماق تورکجه دیلچی لری، عرب گرافیکاسی ایله یازیلان کلاسیک تورک متن لرینی و اسکی سۆزلوک لری او سوماغی باچارمیلار بو ایسه، اونلارین پانیلماسینا سبب اولور. تورکجه قارشیلیغی اولمایان سۆزلری یاراتماق چوخ دوغرو-دوزگون ایش دیر. آنجاق همین یئنی یارانمیش سۆزلر و تئرمین لر، حکماً، تورک خالق یئنی دوشونجه و یاشاییش طرزینه اوغنون اولان اساسلارلا قونداریلما لیدیر. بیزجه غیر علمی شکیلده یارادیلان بو گولونج تئرمین لرین ان تمیز تورکجه قارشیلیغینی چوخ اوزاق و قدیم تورکجه میزده دنپیل اورتا تورکجه ده تاپماق ممکن دور. تورکجه میزین سۆز وارلیغیندان اوزاق دوشوموش همین دیلچی لر، بیر آر زحمته قاتلاشیب همین سۆزلوک لری گۆزدن کئچیرسه لر، عیبه جر شکیلده تطبیق ائتدیکلری تزه تئرمین لر یئرینه، سویلو-

كۆكلۈك ئايدان-ئارى، گۈندىن-دۈرۈر تۈركچە سۆزلىرى الدە ئىدىيە تەتبىق ئىدە بىرلەر. مۇخلىف شىۋەلەر اولان تۈركچەمىزىن لىفە خەزىنەسى چۈشۈرگەن دىر. لىكىن دىلىمىزدە ئىلە سۆزلەر دە واردىر كى، چىلخا و قايماق تۈركچەمىزدىن بۇ گۈنە گىلىپ چاتمامىش، قىدىم سۆزلۈكلەردە ايلىشىپ قالمىش و ايشلىكلىگىنى ايتىرمىشىدۇر و بعضاً، معاصىر دۋۈرە گىلىپ چاتمىش سا دا معنا دىيىشلىگىنە اوغرامىشىدۇر. خالىق دىلىدە ئىلە سۆزلەر واركى، چۈش قىدىم دىر. ھىمىن سۆزلىرى، معنا چالارى و فونكىسسىنا گۈرە ئىئىك سۆزلەر قارشىلىق اولاراق ايشلەدە بىلەرىك، كاشغرى ئىن دىوانىدا تۈفك//تۈفنگ سۆزۈ واردىر. تۈفك سۆيۈد آغاچى ئىن قاينىدىن اىنجە بورۇ [ئولە] شىكلىدە دۈزىلدىن اووچولۇق سىلاچى نۇعودۇر، آياچ باشىندا، قايدا ياخۇد ال چاتماز يىردە اولان كىچىك حىۋانلار اوولاماق اوچۇن استفادە ئىدىلن بۇ سىلاچىن آدى، سونرالار، صفۈى دۋۈرۈندە اوزاقدان آتش آچان يىنى سىلاچ نۇعونا تەتبىق ئىدىلمىشىدۇر. قىدىم ئىمك لازىم دىر كى، معاصىر تىكنولوژى و يىنى ئىلملەرلە باغلى تىرمىنلر ياراتمايىندا خالىق دۈشۈنچە يىنى چار گۇتۈرمك لازىم گۇرۇنۇر، تۈركىيە دىلچىلرى، يىنى سۆزلر تەتبىق گىندىشىدە چۈشۈرۈلۈپ، بۇ معيارى گۇدۇمۇر و خالىق دۈشۈنچەسىنە ياد اولان اوسلۇبدان فايدالانىپ، بۇنۇدا ئىككى كى، ھىمىن ئىلملەر طرفىن بىر دىلچىل ش ئىئىك سۆزلر، چۈشۈرۈلۈپ خالىق تىگىر و دۈشۈنچەسىنە اويفون گىلر. مىثال وچۇن دىلچىلر آوروپا مىنشالى «فلاش» سۆزۈنە قارشىلىق اولاراق «چاخار» سۆزۈنۈ تەتبىق ئىتمىش ھىمىن چاخار سۆزۈ، خالىق تىگىر و دۈشۈنچەسىنە دۇغما و ياخىن دىر. بىز «ئۆز تۈركچە» آدى ايلەدا يازدىلن «تىرمىنلر سۆز ياراتما گىندىشىنى بىر اوقۇر دۈزگۈن گۇرۇمەسك دە، ھىمىن سۆزلرى بۇچۇ اولان عرب الفباسى ايلە بىر كىتاب شىكلىدە خاۋىرلايدىق. تەتبىق ئىدىلمىش قۇندارما سۆزلر چىلخا و تىمىز تۈركچە يىنى، ايلمىزدىن گىلدىگى قۇر، سىگىلاخ، جىفتايى بە عىمانى، دىۋان لىفات تۈرك، قامۇس تۈركى سۆزلەردە الدە ئىدىيە تەتبىقات كىمى كۈرۈشە داخىلىدە وىرۈدىك. ئىنچاق ھىمىن سۆزلر قاينى و صىفە تەتبىقات كىمى اولاراق قىدىم ئىدىلمەمىشىدۇر. بىز بىلە دۈشۈندۈك كى، اوخۇچۇلار ئۆزلىرى دە تىمىز تۈرك مىنشالى سۆزلرى، ايلەپ اختارماغا ھىمىت گۇسترسىنلر. بىر نىچە ايل غرضىندە، خاۋىرلايدىغىم بۇ ياشىل يارپاغى «خەفە» راق ئىت ساخەسىدە تىقاپ باران سىلمانلار قىلغۇغا تىقىم ئىدىم.

تبریز: حدیث جلالی جهانی (اوموداوغلو).